

Pri bolnikih s KME je zdravljenje na oddelku intenzivne terapije dolgotrajno, spremljajo ga lahko številni zapleti, bolezen pušča posledice.

Na Oddelku za intenzivno terapijo Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana vsako leto zdravijo od 5 do 10 bolnikov s hudo obliko klopne meningoencefalitisa (KME). Ti bolniki imajo hujše motnje zavesti do kome, možgansko oteklino, pogosto pa tudi ohromitve dihalnih mišic ali drugih mišičnih skupin.

asist. Milica Lukić, dr. med., spec.

Klopni meningoencefalitis (KME) je huda akutna virusna bolezen osrednjega živčevja.

»Vnetja osrednjega živčevja se običajno kažejo z vročino, glavobolom in bruhanjem. Nekateri bolniki imajo tudi motnje zavesti, težave z zbranostjo, ohromitvijo in tresenjem mišic. Meningitis ali vnetje možganskih open se namreč kaže z vročino, glavobolom in bruhanjem. Če ima bolnik vneto tudi možganovino, so prisotne še motnje zavesti, zbranosti, bolniku pa se pogosto tresejo tudi roke ali jezik.«

prof. dr. Franc Strle, dr. med.

Ali ste zaščiteni?

Klopni meningoencefalitis ima lahko resne posledice.

Oglejte si zgodbe ljudi, ki so preboleli klopni meningoencefalitis.

Obiščite www.youtube.com in vpišite »klopni meningitis« ali »klopni meningoencefalitis«.

DRUŠTVO ZDRAVSTVENIH DELAVCEV ZA INFETOLOGIJO
JAPLJEVA ULICA 2
LJUBLJANA

Tehnično oblikovanje in tisk je podprlo podjetje Pfizer. Leto izdaje 2016.

CEPLJENJE

je najbolj učinkovita zaščita
proti klopnemu meningoencefalitisu.

KME (klopni meningoencefalitis) je huda akutna nalezljiva bolezen centralnega živčnega sistema. Povzroča ga virus KME, ki se na človeka prenese z vbodom klopa.

O možnosti zaščite s cepljenjem vprašajte svojega zdravnika.

En sam klop mi je spremenil življenje!

Katja, 40 let

Izkušnja prebolevanja KME

Po rojstvu drugega otroka sem bila ravno na porodniškem dopustu, starejši sin pa je obiskoval vrtec. V tistem obdobju smo se res veliko gibalni na prostem. Posebej radi smo zahajali v gozd in nabirali najrazličnejše plodove. Bolezen je izbruhnila sredi zaključne prireditve, ki smo jo imeli v vrtcu. Sredi dogodka sta me obšla slabost in hud glavobol. Po prihodu domov sem ugotovila, da imam tudi visoko vročino. Prepričana, da sem ujela običajno virozo, sem nekaj dni počivala in bilo mi je bolje. Čez tri tedne se je ponovilo, le da je bil takrat glavobol strahovit in nevzdržen, neprenehoma sem tudi bruhala in imela drisko. Česa podobnega še nisem doživela! **Bolelo me je celo telo, bila sem povsem izčrpana in prav ničesar nisem mogla postoriti sama.** Vikend sem preživela priklenjena na posteljo s hudimi bolečinami, lavorjem pod glavo in vsakokratnim enournim nabiranjem moči, preden sem lahko prispela do stranišča. Nisem mogla piti, jesti, celo telefon nisem mogla držati, pomagala ni nobena tableta. Na kliniki so mi punktirali kostni mozeg in takoj ugotovili, da sem okužena z virusom klopnega meningoencefalitisa.

Čez dva meseca se je porodniški dopust zaključil in vrnila sem se v službo, kjer sem doživela popoln šok. Ugotovila sem namreč, da sem čisto nesposobna za delo. Po dvajsetih minutah dela za računalnikom me je pričela neznosno boleti glava. Karkoli sem brala, ničesar si nisem zapomnila. V tistem času sem imela odgovoren položaj in delo, ki je bilo stalno vezano na računalnik, jaz pa nikakor nisem zmogla normalno funkcionirati. Glavoboli so me sicer spremljali še vsaj dve leti, za povratek v zdravstveno kondicijo, ki sem jo imela pred boleznijo, pa sem potrebovala več kot štiri leta.

Na podlagi svoje izkušnje bi ljudem svetovala, naj prisluhnejo svojim občutkom, predvsem pa naj se cepijo. Po moji bolezni so se proti virusu klopnega meningoencefalitisa cepili vsi člani moje družine. Predvsem apeliram na starše, naj cepijo svoje otroke. Ti so še posebej občutljivi, veliko se gibljejo na prostem in pred seboj imajo še celo življenje. **Zakaj bi jim ga ugriz enega samega klopa obrnil na glavo?**

Cepljenje je najučinkovitejši način preprečevanja KME.

asist. Milica Lukić, dr. med., spec.
Klinika za infekcijske bolezni in
vročinska stanja, UKC Ljubljana

Kako dolgo traja zdravljenje in okrevanje po okužbi s KME?

»Če gre za blago obliko bolezni, je običajno potrebno od 7- do 10-dnevno zdravljenje na bolnišničnem oddelku. Pri bolnikih, ki se zdravijo na oddelku za intenzivno terapijo, traja zdravljenje pogosto od več tednov do več mesecev, čemur sledi dolgotrajna rehabilitacija. Ta vključuje intenzivno fizioterapijo, katere cilj je bolniku čim bolj povrniti gibalne sposobnosti in dihalno funkcijo. Res pa je, da se tovrstne ohromitve razmeroma slabo popravljajo, zato je invalidnost pri večini bolnikov trajna. Kadar gre za trajno ohromitev dihalnih mišic, so bolniki vezani na dihalni aparat vse življenje. Čeprav je hujši potek bolezni značilnejši za starejše bolnike, smo pri nas zdravili tudi mlajšega bolnika, ki je zaradi zapletov bolezni umrl. Smrtnost zaradi KME je v našem okolju okoli 1 %. Mnogo pogostejše so dolgoročne posledice, ki bolnika močno omejujejo v vsakdanjem življenju. Nekatere so prehodne, druge, kot omenjene ohromitve, so lahko doživljenjske. Med pogostejšimi posledicami je postencefalitisni sindrom, ki se kaže kot glavobol, kronična utrujenost, motnje zbranosti, slabše obvladovanje stresnih situacij, tresenje. S takimi težavami se namreč spopada več kot tretjina bolnikov po prebolelem KME.«

Kako se z dolgotrajnim in napornim zdravljenjem bolnikov soočajo njihovi bližnji?

»Svoji vseh bolnikov, ki se zdravijo na oddelkih intenzivne terapije, so v hudi stiski, saj se soočajo z veliko negotovostjo in strahom. Pri bolnikih s KME je zdravljenje na oddelku intenzivne terapije dolgotrajno, spremlja jo ga lahko številni zapleti, bolezen pušča posledice. Svoji najpogosteje sprašujejo, kako dolgo bo bolezen trajala, kakšne bodo posledice bolezni. Žal odgovorov na ta vprašanja v zgodnjem poteku bolezni nimamo, saj napovedni dejavniki, na podlagi katerih bi lahko vedeli, kako se bo bolezen iztekla, niso znani. Najdaljši čas zdravljenja bolnika s KME na našem oddelku je bil 8 mesecev. Tudi rehabilitacija po takem zdravljenju je praviloma dolgotrajna, njena uspešnost pa negotova.«

Ali cepljenje proti KME priporočate?

»Cepljenje je najučinkovitejši način preprečevanja KME. Preprečevanje bolezni s cepljenjem priporočamo, saj je velik del Slovenije endemsko področje za KME, zdravila za usmerjeno zdravljenje KME nimamo, posledice bolezni pa so lahko resne ter vključujejo trajno invalidnost ali celo smrt.«

V Sloveniji za KME vsako leto zboli od 200 do 300 ljudi.

prof. dr. Franc Strle, dr. med.
Klinika za infekcijske bolezni in
vročinska stanja, UKC Ljubljana

Kakšne so posledice KME?

»Vročina navadno izzveni v tednu dni in večina bolnikov običajno okreva v enem mesecu. Vsekakor pa jim svetujemo, da se še nekaj časa izogibajo soncu in ne uživajo alkohola. Dobro tretjino bolnikov pa pesti postencefalitisni sindrom, ki se pogosteje razvije pri starejših bolnikih in tistih, ki so imeli težjo obliko akutne bolezni. Kaže se z glavobolom, utrujenostjo, slabim počutjem, tresenjem, slabšim sluhom, motnjami ravnotežja in težavami z zbranostjo. Pogosto bolniki nimajo česa pokazati, kakovost njihovih življenj pa je močno okrnjena. Pri okoli 5 % bolnikov ostanejo trajne ohromitve, slab odstotek pa jih v akutnem obdobju bolezni umre. Ti podatki veljajo za evropski prostor, kjer bolezen povzroča evropski podtip virusa, medtem ko sibirski in zlasti daljnovzhodni podtip povzročata težjo obliko bolezni, več smrti, ohromitev in drugih posledic. Za evropski podtip virusa je značilno še, da pri otrocih povzroča blažjo obliko bolezni, manj posledic in manj trajnih ohromitev kot pri odraslih.«

Bolnikom veliko težav povzročajo tudi socialne posledice.

»Bolniki na našo kliniko pridejo običajno v drugi fazi bolezni in v bolnišnici preživijo v povprečju en teden, potem pa potrebujejo vsaj še tri tedne okrevanja na domu. Za večino je to dovolj, tretjina bolnikov pa potrebuje daljše okrevanje, zato so dela nezmožni daj časa. Lokalizacija ohromitev, ki so pogosto trajne, je odvisna od tega, kateri del živčevja je prizadet; največkrat je prizadeto ramensko ali kolčno mišičje. Bolezen lahko močno prizadene način in kakovost življenja. Mnogi bolniki z ohromitvami ga morajo povsem spremeniti, še posebej bolniki s prizadetimi dihalnimi mišicami, ki vse življenje potrebujejo dihalni aparat. Takšne posledice bolezni življenja ne obrnejo na glavo le bolniku, temveč tudi njegovi okolici, predvsem družini. Nekatere takšna preizkušnja še bolj poveže, drugi pa novih življenjskih okoliščin in skrbi za takega bolnika ne zmorejo.«

Kakšno je vaše stališče do cepljenja proti KME?

»V Sloveniji za klopni meningoencefalitisom vsako leto zboli med 200 in 300 ljudi. Ker zdravila za zdravljenje bolezni ni, je cepljenje edina učinkovita zaščita pred KME. Zato cepljenje svetujemo.«